

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	จิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา มัคคุเทศก์อาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	:	กนกพร คุณรัชตะไพโรจน์
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2546

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับจิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ 3) เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศของมัคคุเทศก์ที่สังกัดบริษัทนำเที่ยวที่เป็นสมาชิกของสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย และมัคคุเทศก์ที่สังกัดบริษัทนำเที่ยวที่ไม่เป็นสมาชิกของสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย 4) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้นำที่มีผลต่อการสร้างจิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ 5) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศของมัคคุเทศก์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณทำการศึกษามัคคุเทศก์อาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ใช้สถิติ t - test, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการศึกษาผู้บริหารบริษัทนำเที่ยวด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 6 คน ประมวลผลโดยการพรรณนาความและแปลความหมายจากข้อมูลเบื้องต้น ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

มัคคุเทศก์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 26 – 30 ปี มีสถานภาพโสด มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10001 – 15000 บาท เป็นมัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) มีระยะเวลาการทำงานอยู่ในช่วง 3 – 6 ปี ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ทั่วไปจากสถาบันอื่น ๆ เลย สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประจำ คือ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

ระดับจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มัคคุเทศก์ส่วนใหญ่มีจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวรายด้าน พบว่า มัคคุเทศก์มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับปานกลาง มีเจตคติต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศระดับสูง และการปฏิบัติต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกต่อการนำเที่ยว พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทของมัคคุเทศก์ ระยะเวลาการทำงาน การได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ทั่วไป และความถี่ในการรับทราบข่าวสาร ไม่มีผลต่อจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศของมัคคุเทศก์

การเปรียบเทียบระดับจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ที่สังกัดบริษัทนำเที่ยวที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของสมาคม ฯ พบว่า สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทของมัคคุเทศก์ การได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ทั่วไป และความถี่ในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร มีผลต่อจิตสำนึกต่อการนำเที่ยวรายด้านของมัคคุเทศก์ 2 กลุ่มมีความแตกต่างกัน

ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ผู้บริหารบริษัทนำเที่ยวและสมาคมไทยท่องเที่ยวอนุรักษ์และผจญภัยเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการนำเที่ยวแก่มัคคุเทศก์

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) ภาครัฐบาลควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้นในรูปแบบที่หลากหลายจากสื่อต่าง ๆ ที่รัฐมีอยู่ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่มัคคุเทศก์และประชาชนโดยทั่วไป

2) ภาคเอกชนหรือบริษัทนำเที่ยว ควรมีการสนับสนุนให้มัคคุเทศก์ที่สังกัดในบริษัทของตนได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้าใจในหน้าที่ และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรประสานความร่วมมือกับภาครัฐในการที่จะร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นที่รู้จัก

3) สมาคมไทยท่องเที่ยวอนุรักษ์และผจญภัย ควรมีการจัดอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่มัคคุเทศก์ที่สนใจ และต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แม้ว่ามัคคุเทศก์เหล่านั้นจะได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ฯ ก็ตาม

ABSTRACT

Title of Research Paper : Tour Guides' Awareness of Ecotourism
Case study: Professional tour guides in Bangkok
Author : Kanokporn Khunratchataphairoj
Degree : Master of Arts (Social Development)
Year : 2003

The purposes of this study are to: 1) Study the level of tour guides' awareness of ecotourism 2) Study the factors affecting the level of tour guides' awareness of ecotourism 3) Compare the awareness of ecotourism of tour guides working for travel agencies that are members of the Thai Ecotourism & Adventure Travel Association (TEATA) with that of tour guides working for travel agencies which are not TEATA members 4) Identify major factors influencing the formation of tour guides' awareness of ecotourism 5) Set guidelines on how to raise tour guides' awareness of ecotourism

The researcher used both quantitative and qualitative approaches. The quantitative approach was used with 200 professional tour guides in the Bangkok Metropolitan area. The data derived from questionnaires were analyzed using T-Test as well as one-way and two-way analysis of variance. The qualitative approach was used in carrying out in-depth interviews of six executives of travel agencies dealing with inbound tourists. The meaning of basic data was translated. The results of the study can be summarized as follows:

Most of the tour guides were male, aged 26-30, and single. They had studied up to bachelor's degree level. Their monthly income ranged from 10,000-15,000 Thai baht. They were general tour guides (for foreigners). They had been working as tour guides for between 3 – 6 years. They had never attended any general tour guide training programs. Their usual source of information about ecotourism were television and newspapers.

The general level of tour guides' awareness of ecotourism was moderate. When their awareness is considered in relation to segmented tourism their favorable impression of ecotourism is high. The tour guides had moderate knowledge of how to operate ecotourism.

The results of this study indicate that the factors affecting tour guides' awareness of ecotourism are sex, age, marital status, education level, average monthly income, types of tour guides, length of time working as a tour guide, and general tour guide training programs. The amount and frequency of information relating to ecotourism had no effect on their awareness.

When comparing the level of awareness of tour guides working with travel agencies who are TEATA members and those working with agencies who are not TEATA members it was found that members in each group are affected differently by the following factors: marital status, average monthly income, types of tour guides, general tour-guide training programs, and amount and frequency of information.

In relation to leadership, it was found that executives of travel agencies and the Thai Ecotourism & Adventure Travel Association (TEATA) were the key factors in raising tour guides' awareness of ecotourism.

Following, are some suggestions based on the results of the study:

1. The government sector should vigorously participate in promoting ecotourism through various state-owned media in order to provide knowledge and correct understanding of ecotourism to tour guides and to the public.
2. The private sector or travel agencies should encourage their tour guides to improve their knowledge of ecotourism and provide more activities related to ecotourism for them. In addition, both private and government sectors should work together to promote ecotourism.
3. The Thai Ecotourism & Adventure Travel Association (TEATA) should provide training programs in ecotourism to interested tour guides even if those guides are not members of TEATA.